

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Preplata s poštarinom stoji 2 f., a seljake samo 1 f. za cijelu godinu. Razmerno 1 f., a seljake 30 novč. za pol godinu. Izvan Carevine više poštarina. Svaki pojedini broj stoji 6 novč. Norci se šalju kroz poštarsku Naznačnicu. Imo, prezime i najbližu Poštu valja jasno označiti. Gdje ima više predbrojnika, mogu sdogovorno svi predplatiti kroz jednu Naznačnicu, a i List dobivati pod jednim jedinim otkom. Komu List nedođe na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se neplaća nikakva poštarina, napisav izrazu *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalaz se

Via S. Francesco N. 4. I. pišao.

Pisma se šalju platjone poštarine. Vestii, dopisi i drugi spisi stampaju se ili u cijelosti ili u izdruku, nalmo prema svojoj vrijednosti i smioru ovoza Lista. Nopodpisani se dopisi neupotrebljavu. Usobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priučena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 4 redakah stoje 60 novč., a svaki redak surivo 5 novčakah; ili u slučaju opetovanja po što se pogode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, neda-pisju s nikim drugdje, nego putem stoje Listarnice.

Pogled po svijetu.

U Trstu 30. travnja 1877.

Ijetošnja će Jurjeva ostati u vjekovitoj uspomeni svemu slavenskomu svijetu. Na Jurjev dan 24. tek. mjeseca travnja je ruski car Aleksander, nalazeći se u gradu Kišenjevu, navieslio Turskoj rat te zapovjedio svojoj vojsci, neka prešupi granicu, da raztrga okove, u kojih naša tamo braća stenju i uzdišu već petsto godinah. Tom prigodom je car osloboditelj dao na svoj ruski narod proglas, što ga i mi niže priobćujemo zajedno sa okružnicom, što ju je njegov prvi ministar, knez Gorčakov, razposlao na europske velevlasi, da im javi tu odluku svojega cara i gospodara. Iz tih se dvajuh pisamah vidi, što je sve Rusija učinila, da mirnim putem poboljša stanje ubogih Kršćanah, ali badava; pa kako bje napokon baš prisiljena, uteći se ubojitu oružju, da postigne silom, što nije mogla milom. Ako se ikada ikoji rat vodio za pravednu i svetu stvar, to se vodi ovaj, koji neide u prvom redu ni za osvajanjem ni za slavom, nego jedino za izbavljanjem zasuznjenih narodah izpod pete njihovih okrutnih tlačiteljah. Neka Bog i sreća dadu caru Aleksandru, da izvede svoju svetu i velikodušnu nakanu, pak će se njegovo ime spominjati dok bude svijeta i vieka u redu prvih dobročiniteljah roda čovječanskoga, a naime plemena slavenskoga, dosad svagda i svagdje toli mučena i zapostavljana.

I turski Sultan je dao proglas na svoje podanike, u kom veli, da je Rusija ratu kriva; pak pozivljuc pod oružje sve Muhamedove sljedbenike, obećaje, da će se i on do smrti boriti za obstanak turskoga carstva. U Carigradu i u svoj Turskoj vrijeme i kipi tako, da se na prvi nepovoljan glas sa rališta može svašta dogoditi, a naime u Carigradu. Turska sad stopram vidi, da se je prevarila u svom računu, jer na njezin poziv, da ju velevlasi na temelju pariškog ugovora od 1856. brane od ruskoga oružja, bilo joj je odgovoreno, da jib onaj ugovor već na to nevezje. Još su jedini Magjari u svoj Evropi, koji bi Turskoj pomogli, al nemogu; pak zato psuju na Ruse, na Niemce i na vaskolik svijet, da je rug i sramota.

Izza toga valja nam što najprije reći o našoj carevini. Ali kad rekneimo, da su se opet sastali naše carevinske vieće i ugarski parlament, a pokrajinski sabori, pa i naš istarski, da su skoro svi dokončali svoja vie-

ćanja, to smo rekli sve, što znamo. U našem carevinskom vieću ima ljudi, koji bi htjeli, da se nagodba s Ugarskom odloži na tri godine; u ugarskom pako koji zahtievaju, da se s našom stranom carstva prekinu svi odnošaji, osim carske nad Ugarskom vrhovne oblasti. U Beču se koješta govori o promjeni sadašnjega sustava i otpustu ministra vanjskih posalah grofa Andrassy-a radi njegove magjarske politike naprama Turskoj. Onomadne su se bili sastali u Beču svi austrijski biskupi, pa da su viećali i o sadašnjem školskom zakonu. Počamsi današnjim danom drži se u Beču skupština austrijskih Katolikah, koji da će viećati osim drugih stvarih takodjer o školskom zakonu, koji nemože bit gori, nego li jest. Ali u ovo petnaest danah ide svakako prvo mjesto svelkovini, što su ju visoki vojnički dostojanstvenici priredili u Beču vrhovnomu vodji austrijske vojske, nj. visosti nadvojvodi Albertu, Carevu stricu. prigodom petdesetgodisnjice njegova službovanja. Tom prilikom da se je u Beču viećalo i o budućoj zadaći naše vojske povodom sadašnjega rata.

U Berlinskom parlamentu je glasovali vojskovedja Moltke rekao par riječi, koje su potresle svom Evropom; jer se iz njih vidi, da Njemačka njuši rat, ali se upravo nezna s kim, akoprem je Franceska otvoreno spomenuta. Na utjebu Slavenstva budi ipak rečeno, da je dosad Njemačka s Rusijom najuže vezana. U ostalom neima ništa takova, da javimo našim čitateljem, kojih najbrže više zanima sadašnji rat, o kojem ćemo jih izvjestiti u navlašnu članku.

Proglas cara Aleksandra II.

i navjostaj rata.

Naši vierni podanici znadu živi interes, što smo ga mi postojano posvećivali sudbini Turskom ugnjetena kršćanskoga pučanstva. Našu želju, da njegov odes poboljšamo i obezbiedimo, dieh vaskoliki ruski narod, koji je sada pripravan, doprinieti nove žrtve, da olahkoti položaj kršćanah na balkanskom polutoku. Imetak i krv naših viernih podanikah bila nam je uvijek draga. Čitavo naše vladanje svjedoči neprestanu brigu, da Rusiji sačuvamo dobročinstva mira. Ova briga oduševljala nas je bezprekidno od početka zlostnih dogodjajah u Bosni, Heregovini i Bugarskoj. Mi smo si prije svega bli postavili cilj, da putem mirnih razpravah i u

sporazumljenju sa europskim velevlastni s našimi saveznicima i prijateljima polučimo poboljšanje stanja kršćanah u Iztoku.

Dvie pune godine bez prestanka trudili smo se da sklonimo Portu na reforme, koje bi kršćane u Bugarskoj, Bosni i Hercegovini osjgurale od samovolje mjestnih oblasti. Ove reforme morala je Porta bezuvjetno izvesti po prijašnjih obvezah, koje je ona svećano bila preuzela naprama ukupnoj Evropi.

Naš trud akoprem poduprt diplomatskim predstavljajima, poduzimanima u zajednici s drugimi vlastima, nije medjutim postigao željenoga cilja. Porta tvrdokorno i kategorički odbila je svako jamstvo za sjegurnost kršćanah; ona je zabečila zaključke carigradske konferencije, koja je bila vodjena željom upotrebiti sva moguća pomirljiva sredstva, da skloni Portu na popustljivost.

Mi smo ostalim kabinetom predložili, da se sastavi posebni protokol, koji u sebi sadržaje hitne uvjete carigradske konferencije i da se Porta pozove, neka se priključi ovom međunarodnom aktu, koji je označavao skrajne granice naših miroljubnih zahtjevah.

Naše očekivanje nije se medjutim izpunilo. Porta nije popustila jednodušnoj želji kršćanske Evrope; ona se nije priključila zaključkom protokola.

Posto smo mi tako izerpili sva miroljubiva nastojanja, prinuzdeni smo okolom tvrdokornosti Porte poprimili odlučnije čine. Čuvstvo pravednosti, čuvstvo našega sobstvenoga dostojanstva sili nas na to. Svojim nećanjem najterala nas je Porta, da upotrebimo oružanu silu.

Osvjedočeni najdublje o pravednosti naše stvari i docim se u sniženosti preporučamo božjoj milosti i pomoci, dajemo ovime našim vjernim podanicima na znanje, da je čas, koji smo mi predviđjali, kad smo izgovorili one riječi, na koje je sva Rusija toli velikom jednodušnosti odgovorila, da je taj čas sada prispio. Mi smo izrazili nakanu, da ćemo samostalno postupati, čim to budemo smatrali za nužno, a čast i dostojanstvo Rusije budu zahtievah. Moleći danas Boga, da hrabre ruske vojske blagoslovi, dajemo im zapovjed, da priedju tursku granicu.

Dano u Kišenjevu dne 12. (24.) travnja godine milosti 1877, našega vladanja XXIII.

Aleksander.

Okrružnica kneza Gorčakova evropskim velevladistim.

U Petrogradu 24. travnja.

CarSKI kabinet je od početka istočne krize izcerpio sva sredstva svoje moći, da uz sudjelovanje velevladisti dovedo do trajne pacifikacije u Turskoj. Nu svi predlozi, što su redom učinjeni Porti usljed uzpostavljenoga medju kabinetu vlasti sporazumljenja, naišli su na neumoljivi odpor Porte.

Protokol podpisan dne 19/31. ožujka u Londonu, bio je posljednji izraz ukupne volje Europe. Carski kabinet pristao je na to kao na posljednji pomirljivi pokušaj. On je izjavom od istoga dana pridanom protokolu označio uvjete, koji kad bi bili lojalno i iskreno po turskoj vladi prihvaćeni i izvedeni, bili su kadri uzpostaviti i utvrditi mir.

Porta odgovorila je na to novim nećanjem. Na ovu eventualnost nije se mislilo u londonskom protokolu. Europa formulirajući svoje želje i odluke bila se ograničila na to, da ustanovi, da si velevladisti pridržavaju, ako bi se vidile prevarene u svojoj nadi, da će Porta energično izvesti mjere, koje su one jednodušno smatrale neophodnim za poboljšanje položaja kršćanah kao i za mir Europe, označiti sredstva, koja bi one smatrale sposobnim da osiguraju dobrobit pučanstva i interese obćeg mira.

Tako su kabinoti bili predvidili slučaj, da Porta neće izpuniti obećanja, koja bi učinila, ali nisu predvidili slučaj, da će Porta zahtjeve Europe odbiti. U isto vrijeme je izjavom, koju je k protokolu dao lord Derby, konstatirano, da se, budući je vlada nj. veličanstva kraljica Englezke samo iz obzira na interese obćega mira pristala na podpisanje protokola, naprired razumije, da u slučaju, da se ova svrha nepostigne, naime zamjenita razoružba i mir medju Rusijom i Turskom, protokol se ima smatrati kao novaljan i ništetan.

Zabaćenje portino i razlozi, na kojih se osniva neostavljaju nikakve nade, da će Porta poslušati želje i savjete Europe, i izključuju svako jamstvo, da će reforme namjeravane za poboljšanje sudbine kršćanah izvedene biti, i čine nemogućim mir s Crnomgorom i izvedenje uvjeta, pod kojimi bi se moglo doći do razoružbe i pacifikacije.

U ovakovih okolnostih izključen je svaki uspjeh pokušaja nagode, te preostaje samo alternativa, ili da se ostavi, da i nadalje traje stanje svari, za koje su vlasti izjavile, da se neda složiti sa njihovimi interesima i sa interesima Europe, ili da se pokuša silom ono postići, što jednodušnomu trudu vlasti nije pošlo za rukom polučiti od Porte putem sporazumka.

Mož uzvišeni gospodar zaključuje je ono poduzeti, na što je pozivao velevladisti, da s njim zajedno izvedu. Nj. veličanstvo dalo je zapovjed svojim vojskama, da priedju granicu Turske.

Izvolite ovu odluku saobćiti vladi, kod koje ste orjorovljeni. Poduzimajući mož uzvišeni gospodar ovaj korak, izpunjuje dužnost, koja mu je naložena

interesi Rusije, čiji mirni razvitak je smetan trajnim završaji u Iztoku. Nj. veličanstvo je osvjedočeno, da u isto vrijeme odgovara nazorom Europe.

(Podp.) Gorčakov.

Nešto o vrtoglavici (luđilu) kod ovacah.

Dragi poljodjelce! U posljednjem svom članciću „o negoju kukuruza“ obrekao sam pri koncu, da će ti nešto „o vrtoglavici“ uzpisat. Dakle što rekoh neporekoh. —

Vrtoglavica je bolest, koja mnogo puta na ovce, kadkada i na domaću stoku (marvu) navali.

Sastoji se pako u tom, da se u lubanju (t. j. u glavi) načini crv, nalican mehuru vodom napunjenu, koji neprestano raste, sve to većma na moždane pritiskuje te prouzrokuje, da od nje napadnuto janje izgubi tako rekuć sva čustva, i postane ludo i tako dalje.

Znakovi bolesti. Ova se bolest obično sa upalom moždanih poćimlje, budući se pako upala tanabnih moždanih kočica (mrenicah) riedko kada opazuje, s toga kod ovacah većinom noudara u oči, pa ako se i oćituje, a to se pokazuje onimi znakovima, kojimi upala moždanih.

Vrtoglavica se može i na sliedoći način razpoznati, naime: Marva biva nesmotrena, malo i polahko troši, kod hranonja češće prestaje jesti t. j. žderati; glavu spušta na stran, ili joj se vrtoglavica, ili glavu u vis drži, te krivim putem bježi, većinom zaostaje za stokom; u štali (staji) pod jaslami ili u kojem kutu leži, te ako bolest sve to gorom biva, stane se marvinče žestoko previjati i krč ga popada, para i srdačno žičevlje naravno ostaje, te se prema svrsi bolesti umnoža.

Ova bolest ne pojavlja se neprestano u glavi, već kadkada i to gleded na vrijeme, n. p. ako je mutnije tim češće biva. —

Tečaj, svrćetak i opis bolesti. Živinče, kojemu se u moždanih načino crv, nikad neće ozdraviti. Takovom živinčetu biva sve to bolje i čini se kao da bolest popusta, al po tom sve gora biva, svi se znakovi bolesti jasnije pojavljuju, na moždanih marvinče udari kap, te mora da pogina.

Kod starijih ovacah se ova bolest češće po više mjesecih vuče, doćim janjeci mnogo brže pogiblju.

A sad čujmo kako nam neki glasoviti živinar tumači ovu bolest t. j. kako je pronašao kod razglabanja tjela. „Kadkada se kod moždanih u glavi nalazi po jedan ili više crvićkah, poput mehura velikoga kao orah, paće kao kokošje jaje, u tom pako mehuru na jednom ili više kupiti nalaze se više manje makovomu sjemenu slične glavice od crvih, koje se mehura drže, pa s toga se taj crv i zove moždanih mnogoglavac. Čim je taj — veli dalje — mehur veći, tim su i moždani na onom

mjestu manji, paće i kosti, kad na nje mehur pritiskuje, bivaju veoma tanke češće i luknjaste, kao da su pregledane.“

Dakako da na ovakov način živinče biva sve lošije dok napokon od teške i jake boli ne parne. Uzrok bolesti. Ova bolest ponajviše vlada kod janjadi od 5—8 mjesecih starih i kadkada na jednogodišnja.

Mnogo puta se ova bolest odmah poslije jagnjenja pokazuje, ili ju pako već na sviet sa sobom donese.

Prouzročiti pako tu bolest može sve ono, što godj kako mu drago škodljivo djeluje, kao n. p. velika žega, osobito na paši, kad sunce na glavu priprije; velika sparina u štali (staji); zatim, kad se živinče u glavu udari, što se najvećma kod bodjenja događa.

Ta je bolest kod nekih godina veoma ljuta (opasna) tako, da ovakovih godina deset puta više živine (t. j. ovacah) pogine nego li u drugih.

Liećenje. Ta se bolest lieči odstranjenjem njezinih uzroakah, nu budući da se izliečiti nemože, čim se jednom pojavila, najbolje će biti živinče umah nbiti da noizmrvavi. Budi zdrav!

Tvoj iskreni prijatelj

N. Vežić,

npravitelj vlastolnstra Vućin-Sipak.

O Hepom držanju.

II.

Kako se čovjeku ponašati s gospodom.

Bog ima na svietu svoje namjestnike duhovne i svjetovne. Isto tako ima ljudi, koji radi svoga izglednoga znanja, poštenja, položaja itd., vriede da se poštuju. On hoće i zapovjeda, da se je poštuje. Kako ti se je dakle s ovimi ponašati?

1. Kad srećis kog gospodina na putu, nemoj se ga bojati, nego ako ti je poznat kao vriedan čovjek, kad si mu jurve blizu, odkrij se i lepo ga pozdravi. Ako je gospodin vele ugledna osoba, uzmakni se malo na stran i ako te što zapita, nemoj se pokrili dok ti nereće.

2. Kad ti je poiti u kuću kog gospodina, umij se prije dobro, oćeši i odjeću osnaži. Kad si jurve pred vrati, ako treba, iztrebi si iz škornjah ili postolih blato, da stepenice (skale) i kuću neoblatis, zavzoni li potuci lagahno, te kad unidješ u kuću, odkrij se i uljudno kog kućana popitaj, da li je gospodina doma i da li se može k njemu. Ako

PODLISTAK.

POP M A R K O

pučki svjetovatelj.

Istareka pripoviest. Napisao Nadan Zorin.

Bilo je 13. prosinca god. 18... Ja i moj prijatelj Luka podjosmo na sajam k sv. Luciji. Sv. Lucija je mala crkva na osamljenoj mjestu, odaljona od Pazina za podrgu uru hoda. Bilo je liepo vrijeme, ljudi sa svih stranah grnuli su na sajam. Neki gonili na prodaju vole, neki brave, opet neki prasce itd.

— Stabo je ljeto, govorilo ljudstvo, a jesti treba. Gospoda nas upravo stianula... pak porezi... pak silni nametci... kako ćemo se prezimiti? —

Ja i Luka šetali smo dobre dvie ure po sajmu. Ljudi vrtili amo, vrtili tamo. Mjesto ono, premda osamljeno, ipak mi se jako priljubilo. Siti šetnje, sjedosmo na jednu klupu. Luka je mućao.

— Ala ti liepe nošnje u ovih krćnih junakah, rekoh ja Luki, pokazavši rukom na susjednu mizu, za kojom sjedjao mnoćina mladih Tinjanacah, Krizanacah i Sijetaracah. Gle kakva je to krv! Čini mi se da gledam samo Crnogorce i hrabro Hercegovce.

— Pravo reće, uzvratiti mi Luka, više puta mislim i ja tako. Škoda što je ovaj puk zapušćen...

— Kako to?

— Neima svojih učiteljah i školah, naime svojih ljudi. Nieviešt je ćitanju i pisanju, pak s toga i pogaz tudjoj peti...

Nadodje krćmar i Luka zovno po litra vina. Već bilo nadošlo podne. Zaloćismo nešto i crnim si Krizancem podkropismo srea. Drug moj opet šutio, a i ja uz njega. Mitina mi obužo srce, kad začuh tužaljivo „bugarenje“ onih gori spomenutih mladićah. Bugarili su o Kraljeviću Marku. Istrani drže da Kraljević Marko nije umro, nego da još živi to spava pod pulakim Divićom (amfiteatrom) u podzemnih prostorijah. „Pravo ima Luka“, govorah u sebi, „ljudi bi ovi ćudesa počinnili, kad bi imali narodnih školah i ljudi. Nebi ih za ćielo Prekomorci gazili i pogrdjavali...“ Dugo se zabavljah takvim misli, napokon se okrenuh i htjeh progovoriti Luki, ali eno ga u živu razgovoru sa jednim zornim čovjekom. Bijahu znanci. Luka mu ponudi mjesto kraj sebe. Sime sjede, ali doda, da mora odmah kući.

— Zar se nadaš gostom? upita ga Luka.

— Bit će i njih, reće Sime, al i bolestna mo

Milka zova kući.

— A kako ti Lena Ivana?

— Dobro, odgovora Sime. Sretan sam i presretan! Oćakoro se pridrža. Uz „Živio“ kucnuše nam se čaše. Sime izpi svoju i oćide.

— Taj mi je čovjek ušao u volju, rekoh Luki. — I moćo, hoće Luka. Moj nekadašnji sućenik!

— Dakle polazio školu?

— Šest ćeljih godina, a i nije uzalud. —

— Bit će narodnjak?

— Da mu neima para! Sini i kćere znadu mu dobro ćitati. Milota je gledati kćere mu u crkvi. Ravno su kao jelva, bielie ka snieg! Reko bi da anđeli mole na „Oćeo budi volja tvoja!“ Kad hrvatski govorio, ka da grlicie guću. — Hej pobratime Mirko! uzvapi najposlije Luka, da ti je barem jedan Sime u svakom selu i mjestu istranskom, sve bi se u kratko prodrugalo. Ali slušaj što ću ti kazati, Mirko: Sime mrzi svom dušom istransko Prekomorce. —

— A zašto?

— Pred 30 godinah zagledao se bio u neku Jelicu. Jelica mu ljubav ljubavju vraćala. „Svim te znam srea svoga ljubim“, govorila bi ona Sini. „Nitko me neodržo od tebe...“ U Jelicu se zabuljio takodjer neki doćljak Prekomorac. Doćao ka postolar u selo i u kratko se obogatio, kako bi obićavao reći: „nel pajić dei kojons“. Šjor Tita — tako mu bilo ima — dakle htjelo imati Jelicu, s toga jo i zaprosi u njezinih roditeljah. Roditelji umah pristadoše. „Viš! kćerice“, govorili bi Jelici, „sreća te velika našla. Ostavi se Sime. Viš! on je stantijivac, Hrvat, guspoda ga uzre, nosi kratke

reku da može, tad idi k njegovomu stanu i potrkaj člankom prsta na lahko na vrata. Ako ti se nitko neoglasí, potrkaj inalo jače po drugoć i tretić; nedaje ti se još odgovora, čekaj. Na vratih uho natezati, il kroz okno viriti, je grdo. Kad pako čuješ, da ti se rekne napred, tad desnicom vrata spodobno odpri, i za sobom zapri, prijazno se gospodinu pokloni i odmah, ako te on što prije nezapita, razumljivo i u kratko razloži, što ti je reći. Klobuk il kapu drži u lievoj ruci, ako ti nereku, da gdje položiš, a i ti stoj na nogah, dok ti se neokaže, da se usjedeš. Kad sjediš, sjedi liepo pristojno, tielo nek ti je ravno, noge preda se sakupljene, a ruke na krilu. Ruke u džepu ne drži, niti se kad njimi glavu il tielo počesi, da nebi tko slabo o tebi pomislio; na zid, na vrata il na što drugo se nenaslani.

3. Kadgod, bilo gdje, vrata odpreš, odmah je i uvijek za sobom zapri, da ti tko nebi u oči vrgao, da si kao pas, koji je nezapira.

4. Kad s kojim govoriš, osobito ako si vani na putu, nekriči i nebuči, da te je svakud čuti, nego govori na tiho i toliko na glas, koliko treba, da te čuje onaj, s kojim govoriš, a ne i mimohodeći.

5. Kad s čovjekom govoriš, glej mu u obraz, al se nikad nedaj tako na blizu, da mu tvoj dih u obraz udara. Kad on govori, ti slušaj i govora mu neprekidaj. Ako ti je što reći il opaziti, čistim i jasnim glasom reci, nikad pako ramenom, glavom il kakvim muklim glasom. Po sobi (kamari) se neobziraj, kao da bi što svoga u njoj iskao. Zube, uho il nos si netrebi, oči si netari, nekašljí i nerastezaj se. Ako ti se kad zja (zeše) il kiha, rubcem si usta pokrij, preveć jih odpirati nemoj, da se tko tvojih velikih ustah neprestraši, kihni pako što tihije možeš, bez štopota i bez buke. Kad tko kihne, reći mu: Nazdravlje, živio! A ako je častniji od tebe, liepo mu se još i nakloni.

6. Na tla, na zid il u pokušstvo nikad nepljuj, nego u pljuvaonici il u svoj rubac. Osjeknuti se u ruku, u rukav, il na tla, pak još i nogom pogaziti, jako je grdo i gnjusno. Nosom nesmrči, usta si rukom netari, nego uvijek rubcem.

7. Kod gospode dugo se sadržati nemoj; kad si dovršio što si imao, ustani, sjedilo na

svoje mjesto, gdje je i prvo bilo, postavi, pokloni se te idi.

8. Ako si pozvan na objed, drži se zadnji, dok te napred nepozovu. Nesjedi, neodvijaj si obrus, neposjegni u zdjelu i nepočni jesti, dok to gospodar i ugledniji od tebe ne učini. Kad si za stolom, nesjedi milju daleko od stola, nego daj se baš blizu naslonivsi nanj obe ruke do pol lakta, drugčije ćeš bo pokistiti i omazati stol, sebe i lo, što bi grdo i škodno bilo. Glavu na jelo prignutu ne drži, samo onda ju malko nakloni, kad neseš u usta, a osobito ako je juha il što jušnata. Noge ne proteži niti njimi špeheći: jelo rukami netiči, kosti zubni neglodi nego je vilicom i nožem, ako treba, očisti i na kraj tanjira postavi. Kost, il što drugo na tla nebací, po vučju nejedi al se ni preveć ponudjati nedaj.

9. Bolje kuse u zdjeli neprebiraj; jednog jela naprama drugom preveć neuzmi, niti hvali; ako ti koje jelo nedopada, il je morda kuhar u čemu zagriješio, tuži se nemoj.

10. Prepunu zlicu il vilice u usta nenosi, na pol puna je dosti; u jelo nepusi, ako je vruće (gorko), na tanjiru razhladi; usta jelom neprenapuni, da nebudes podoban onomu, koji u svirale sope, il u oganj puše. Dok nisi pogutnuo, što ti je u ustih, drugo nemetni. Jedi bez štopota zaprtimi, ne hlaplja jućimi ustmi; mozak iz kostiuh nesijaj; za svakim drugim grizljom, zlicu il vilice nepoloži, a kad je položiš, na tanjir ne na stol je nagni.

11. Ako ti što treba imati, kao n. p. krulja, soli, vode itd. po stolu se nebitaj, nego slugu il kog bližnjeg poznata liepo zaprosi, da ti približi il dali izvoti.

12. Za stolom o tužnih stvarih, o ranah, o mrtvih, o kugi i drugih nevoljah, kao i o stvarih radi kojih mogao bi se tko od gostiuh razžaliti, negovori, dapače ako bi tko drugi o tom počeo što govoriti, glej, da govor drugama napelješ.

13. Usta i prsti jezikom si nelizi, obrusom je svojim ne stolnim otari. Zube prstom. nožem il vilicom netrebi, nego napošnom zbićicom, kojih ćeš navadno na stolu naći. Ako žahš dodati tvomu jelu soli il papra, rtom noža, ne prstmi iz solnice uzmi. Ustmi jelom jošte panimi, nepij, pij pako polagano bez štopota i klokotanja. Po jelu rigati il

skucati nemoj; pot rubcem, ne rukom il obrusom si tari.

14. Kad dojde koji gospodin k tebi u kuću i ti ga opaziš, idi mu naproti pred kućom, veselo ga primi veleć, da te mnogo veseli, što se je udostojao doći ti u pohode. Odpri mu vrata i ulazi za njim. Ako se odkrije, primi klobuk i položi na spodobno mjesto ponudivši mu odmah sjedilo, da se usjede.

15. Kad će da odlazi, podaj mu klobuk, zahvali na pohodu i poprati donekle. Što je gospodin uzvišeniji, to ga do dalje poprati.

16. Kad hodiš s kojim gospodinom, daj mu uvijek djesnicu, a ti idi pored njega na lievo, ako je velik gospodin. drži se korak za njim. Hrbta mu neobračaj, niti projdi kad pred njim, ako ti se je obrnuti il kamo poći, obrni se uvijek obrazom prama njemu a projdi odzad njega. Ako je više gospode u društvu, pazi da najodličniji u sredini ostane.

17. Ako ti je s gospodu u kočiju il u ladju, unidji zadnji, a izlazi prvi, da njim tako ulaz i izlaz olakšiš. Ako ti pako tko hoće, da ulaziš pred njim, preveć se olimati nemoj, da prepri nenastane.

Slavenski rat za oslobođenje.

Čim je dno 24. bio u Kišenjovu probitan carski proglaš i objava rata, odmah su rusko četo u Evropi i Aziji kronule na put prama turskoj granici. Već treći dan za tim bilo je u Rumunjskoj prieko sto hiljadah Rusah. Ali kažu, dokle ruska vojska dodje sva do Dunova, da će proći više vremona, zato da nećemo tako brzo čiti, da se je u Evropi pobila s Turci. Dosad se zna samo to; da su Rusi posjeli nekoja rumunjska mjesta, tvrđjave i mostove da osiguraju svoj prelaz prieko Dunava. Tako su dne 28. travnja posjeli Galac, Brailu, Izmail i Kijliju kod Suline, to metnuli stražu kod željezničkog mosta na rijci Seretu, a kod Barbaših da se kupe u većem broju. Dakako da se na nezna, gdje će preći Dunav, ali iz toga bi reći, da će provaliti u Dubraču.

Turci kao da su Ruso čekali negdje više, pak su se sakupljali pod svojimi tvrđjavama, što jih imaju na Dunavu; dapače se govorilo, da su prošli u Vlašku i uzeli Kalafat, ali se to nije obistinilo. Sad se čuje, da se kupe kod Silistrije. Rumunje je strah, da Turci neprovalje u njihovu zemlju, pak da se onkraj Dunava pobiju s Rusi. To bi za Ruso bilo još najbolje, jer će drugać kod prelaza prieko Dunava imati s njimi dosta pretežka posla; a onako

bragaše, ča ćeš z njega... kod njega biš morala kopat, žet, mlatit, a štor Tita to gospodin; ina liepo krmu, gospoda ga štiju, svaki dan su mu u kući; klanjaju mu se. Kod njega ćeš jesti bijeli krah. Štor Tita nosi pantalonu i negovori kako mi, nego lepo čivilo. Ovakva predika zujila dan za duvom u usima Jelčićim, al joj se Jelica ipak opirala svom silom duše svoje, dok ju napokon vrag nezastiepi i provari.

Jednog dana podja liepa Jelica u Paziv, posjeti si tatu Maru i dugo so u njo zabavi. Večer bjese kad se vrati doma. Sunce bilo već zašlo i mrak već pokrivač zemlju. Jelica brza kući, ali je kuća još daleko. Jelica mora kroz šumu, ali ju čeka u šumi mrki vuč... Štor Tita je već neljubi, nego gleda da joj se osvetti, ido joj na susret, liepo ju pozdravlja, liepo joj govori, kune joj so Bogom i ljudim, obećaje joj nebo i zemlju i Jelica, nesretna Jelica, u zao čas posrne i — pado...

Štor Tita so na jedanput promieni. Gnjusni izdajica i zavoditelj zaboravi Jelicu i njeno roditelje, a Jelica od svih prezrena i ostavljena od istih roditeljah, počeo onaj mladjahni criet venuti, ginuti dok ga susieca ne svali u tamni grob.

Sime toliko da nije išao s una, manitao, biesnio i hodao vrebajuć za štor Titom. Štor Tita, videć da može zlo biti i gore, umakne u Italiju. Vrieme teklo i proteklo... Sime malo je mabo dožao k sebi, mirio se i sretno ožinio. Bog za obdario liepom i dobrom djecom. Štor Tita se me-

djuto opet povratio u „*pajis dei kojans*“ te uzeo opet krmariti. Gospoda opet dolazila k njemu. Pilo so ty, jelo, igralo i plesalo po celo noći, ali za malo. Na jednom presta ples i igra. Gospoda nedolazila više. Štor Tita bio zatvoren s priovarstva i odsudjen na 5 godinah tamnico. K tomu skočili vjorovnici, pa mu neosta ni krova nad glavom. Kako došlo tako prošlo! Iza pet godinah bjo pušten iz zatvora. Tita uzeo opet postolarit, pak ovo ga danas ovdje kraj nas, gdje se dere na sva usta. —

Radi ove pripoviesti saželih poznati liepo štor Titu, s toga i pogledah kuda mi rukom mahnu Luka, i u istini opazih nekog odrapanca, gdje so dere i više iz svega glasa. Velika ga hrpa dječurlije obkolila. Iz radovednosti ustah za svoga mjesta i stupih bliže, pak ovo što vidjeh: Štor Tita imao pred sobom na jednoj daski nekoliko prostih opanakah i jednu škrabicu punu drobnih kušćicah nekakrog mlinskog kamenja. Htjeo sam znati, šta će onim kamenjom početi. Štor Tita blejao na svo grlo: „Ovo je, djeco, dragocjeni kamen. Zovo se kamen sv. Lovrinca. Tko uzeo kušćić ovoga kamena sobom, nemože mu nauditi ni puška, ni zmija, ni oganj, ni voda, ni kudlak, ni jesta, ni strčen... Nuto! djeco, kupite ovaj sveti kamen. Kušćić stoji samo četiri novce.“ — Štor Tita so neprovvari. Luda i labkovierna dječurlija na jagmu razgrabe ono kamenje.

Vračajuć so svome prijatelju, zagledah na svoje veliko čudo muelko ljudi, gdje so sgrnulo

oko našeg stola i svetom pobožnošću slušalo neki govor. „Što je opet to“, rekoh u sobi i stupih bliže. Luka mi izadje na susret i reče: „Evo ti popa Marka pučkog svjetovatelja Šiminova župnika, Simu i svo njegovo selo osvjestio i ponarodio, a sad se trudi, da osvjesti oro ljudu ovdje. Slušaj! kako govori.“

— Da čujemo! Približih se i napeh usi. Pop Marko je po prilici govorio ovako:

— Svim narodom je svieta narodnost, a materinski jezik najraća im svetinja. Za tu svetinju prolilo so toliko krvi, toliko so vrstilo borbe. Svjet ostavlja imena njenih braniteljah za spomen potonjemu naraštaju. A i pravo je, braćo Ietrani, jer čovjek boz to svetinje nemože napredovati, nemože doći do sreće i slobode. Tko gazi svoj jezik i svoju narodnost, to za Bogom najmilijio blago, nije čovjek nego izrod.

„Ljubi, rode, jezik iznad svega.

„U njemu živi, umiri za njega...“

„Svaka zvjezda svojim svetlom pješa.

„Svaka piteca svojim glasom pješa.

„Ti jezikom svojim zbori!“

„Stadkim glasom materinim...“

„Tudj tužinu, tebi tvoj dobi.“

„Tudj poštu a svojim so divi.“

„Ditiš se moles zljame.“

„Njim carevi carevahu,

„Njim kraljevi kraljerahu,

„Slavne mu je loze ime,

„Slavan puk za svojim zate...“

Tako čto pjeva ushićeno nas neumrti Prarodovite. —

(Sličiti čej)

da se prije pobiju on kraj Dunava, kako su Rusi u većem broju, mogli bi si prelaz liopo olakčati.

Sva turska uredna i neuredna podunavska vojska, kako isti engleski listovi pišu, neće u najvećoj sili brojiti preko 200,000 momakah, dočim jih celo ruske vojske broji 500,000 sa 1000 toporah. Vojnici turski, skoro bez ikakva reda, slabo su izučeni u manoviranju oružja te veli se, da neće oni smjeti protustaviti se ruskoj vojsci nigdje na odprtom polju. Topništvo tursko, akopram u sebi dosta dobro, da čini više buke nego li uspjeha, a najviše dakako da su svemu tomu krivi glupi i nevaljani turski častnici (oficiri). — Tursko ratno brodovlje iliti flota da će se razdieliti na četvero. Jedan odiel da će poći u Crno More između Akormana i Kerča, drugi između Batuma i Trebisonde, tretji odiel, da će ploviti oko otoka Krete a četrti ostati u Solunu (Salonici) ako bi trebalo poći proti Grkom.

Neg, ako prema naravi ratista moraju u Europi stvari iti sporo, to se razvijaju u Aziji mnogo brže. Već je tamo došlo opet i opet do okršaja između Rusah i Turakah. Rusi su već u Armoniji zauzeli nekoje pograničke gradiće i tvrđjave na putu pod tvrđ grad Kars. Već je tu bilo s jedne i s druge strane mrtvih, ranjenih i zarobljenih, dočim ovdje u Europi nije ni puška pukla.

Onaj isti dan kad Rusi, krenuli su na put i hrabri Crnogorci, da s ove strane pomažu Rusiji u tom osloboditeljnom ratu. O crnogorskih susjedih Miriditih javljaju iz Carigada, da su se pokorili, ali to neće biti istina. Nu ako i bi, nesmeta, jer će jih nadomjestiti ustaši u Bugarskoj, gdje da se je na Balkanu pojavila četa od 800 momakah, dočim u Bosni ustanak traje. A i Persija da se u ovom ratu vezala s Rusijom proti Turčinu, s druge strane da su nekoji muslimanski knezovi u Indiji veći prijatelji bielomu caru, to jest, ruskomu, nego li Engleskoj, koja da jih ucka ali badava proti Rusiji u onih dalekih svijeta krajevih.

Javno je mnenje u Rusiji, da Englezka smjera biti saveznicom turskom, pak je vlada radi toga dala zapovjed svim pomorskim balističkim zapovjednikom, da osjguraju primorje torpedinami. Pa k tomu jošje ustrojaja se sjeverna vojska, koja će brojiti 300,000 momakah. — Car ruski, vele, da je iz osobnog imanja darovao za vojsku 200 milijunah. Moskvska pako gradska občina da je za ranjenike darovala milijun rubaljah (rub. f. 1 1/2) a niže gradjanstvo 25000 rub. U Rusiji vlada među narodom usizamirna uzhićenost prigodom ovog rata.

Različite viesti.

Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji. Č. g. Franjo Pogorelec, kapelan u Slivjah, dobio je mirovinu.

Odslanstvo. Pobjavši se tršćanska občina, da vlada namjerava dignuti gradu Trstu slobodnu luku (porto franco), odpravila je dne 26. pr. mj. u Beč posebno odslanstvo izabrato iz občinskog zastupstva i trgovinske komore nalogom, da bi kako isprosilu, da se to redogodi.

Molba. Ima li gdje na slavenskom jugu kakva stara ili drugčije znamenita lipa? — Odgovor molit uljudno Dr. B. Sulak.

U Ugarskoj ustrojili su Magjari novi izborni red za državno vieće, po kojem će svakih 5,000 Magjarah, 8,000 Slovakah, 120,000 Rumunah, 150,000 Srbah birati po 1 poslanika. Živila ova-kova ravnopravnost!

Persijska vojna sila. Čita se u novinah, da je Rusija sklopila savez sa Persijom tim uvjetom, da ako bude do potrebe i ona stupa u rat proti Turkom. Persijska vojna sila sastoji iz uredne i neuredne vojske te od domobranstva. Uredna vojska broji 83 tisućah pješakah, 500 konjanikah i 200 toporah. Neuredna sastoji iz samog konjanictva, što ga podaju persijski selioci (skitaci) narodi i broji od 25 do 40 tisućah konjanikah. Ova se vojska odjeva narodnom nošnjom i oboruža kuburami, sabljama i nekakvimi posve osobitim sulicami. Domobranska pako vojska vrlo je slabo uređjena. Sva ukupna persijska vojska mogla bi doseći do blizu 145 tisućah momakah, od kojih samo 60,000 moglo bi ostati redovito na oružju. Jedan odiel od 30,000 momakah hje jurve namješćen naprama turskoj medji.

Pregled tršćanskoga tržišta.

dne 30. Aprila 1877.

	OD	DO
	for. [mē.]	for. [mē.]
Vosak primorski i ugarski . . . za 100 Kilogramah	—	—
Kafa Portoriko	129	132
S. Domingo	100	112
Rio polag vrsti	90	114
Cukar austrijski	—	—
tučeni	53 50	54 50
Cvrtice trave buhače (Grisantomo)	49 50	51
Narandžo skrinjica	3 50	6
Karube puljezko za 100 Klg.	9 50	6
lovantsko	5	6
dalmatinsko	11	12
Smokvo Kulamata	—	—
puljezko	4	5 50
Limuni skrinjica	—	—
Pačmeki iliti mendule puljezko za 100 Klg.	88	92
dalmatinsko	—	—
Lješnjaci	30	—
Sljivo	17	22
Pšonica ruska	13 50	16
ugarska	15	16
galačka	11 50	13
Kukuruz (turkinja) ruski	—	—
ugarski	7 60	8
Raž	10 50	11
Jočam	7 25	7 75
Zob ugarska	7 50	7 75
arbanaska	8	8 75
Pasulj (fažol), polag vrsti robo	13	13 75
Bob	—	—
Leča	13	16
Oriz (taljanski)	12	14
engleski (kitajski)	20 50	26 60
Yuna bosanska	120	130
morejska	130	—
arbanaska	130	125
istarska	—	—
Daško koraško jelovico	52	94
štajersko	44	71
Grede	12	34 60
bukovico	8	14
Uljo italij. niže vrsti za 100 Klg.	80	52
najbolje	84	70
arednja vrsti	62	64
dalmatinsko	48	—
istarsko	47	—
Kameno ulje u barilah	21 50	22
u kasetah	28	—
Kože strojene naške	178	200
suho volovoje naške	107	131
dalm., ist. i boe	72	125
janjčeo naško za 100 komadah	90	95
dalmatinsko	65	80
kozje za 1 Klg.	—	92
runeno silno	53	60
suhe	49	39
zečjo za 110 komadah, u srebru	25	27
Bakalar za 100 Klg.	36	43
Sardolo i baril	16	21
Vitriol modri za 100 Klg.	33	36
zeleni	5 80	6
Maslo	81	92
Loj dalmatinski i naški	48	50
Salo	—	—
Mast (salo rastopljeno)	—	—
Slanina	59	60
Raktija etolitar (100 litarah)	—	—
Galriči istarski za 100 Klg.	32	34
Roj naški	8 20	9 25
istarski	9	9 50
Lišće od javoriko	11 50	15 25
Vinsko strgotino (Gripula) sploh	31	46
Med	32	34
Lumber (jabučeco od javorike)	33	16
Paval baril od 100 Klg.	3 73	9
Cunjo (štraco) za 100 Klg.	1 75	2 75
Katram dalmat.	14	16

Ték Novacah polag Borse u Trstu

dne 30. Aprila 1877.

Caraki dukati (cekini) 6.01 — Napoleoni 16.35. — Liro Englesko 12.93. — Srebro prid (aggio) 112.83.

OGLASI.

Grlena bol, kašalj, hreputavica, promuklost, nabez, zadavica, rora, zapala ustih iltd.

moгу se u kratko vrijeme izličititi rabiljenom

Nadarenih

Prendini-evih Sladkišah

(PASTIGLIE PRENDINI)

Što jih gotovi P. Prendini lučbar i ljekarnik u Trstu.

Veoma pomazu udteljom, propovjednikom itd. Probjeđnih kašljah noćih, naravno jutarnjo hreputavica i grlenih zapalaj nastaja kao za čudo uzimanjom ovih sladkišah.

Opazka. Valja se paziti od varalcah, koji je panasinajaju. Zato valja uvijek pitati *Prendini-eva sladkiše (Pastiglie Prendini)* gladiati, da bude na omotku kutijice (škatulo) moj podpis. Svaki komad tih sladkišah ima utisnuto na jednoj strani Pastiglie a na drugoj Prendini.

Ciema 30 novč. kutijici zajedno sa naputkom.

Prodaju se u *Prendini-evoj ljekarni u Trstu (Farmacia Prendini in Trieste)*. — A izvan Trsta dobivaju se: u *Rijeci* kod Prodana ljekarnika i kod Joehela i Pavličica mrođijara; — u *Goric* kod Zanottica, Pontona, Korpana i Rirnara; — u *Puli* kod Wassermanna ljekar. i Schrinera mrođijara; — u *Malom Ložirju* kod Virantica; — u *Pazinu* kod Liona; — u *Zadru* kod Berčića i Borottica; — u *Šibeniku* kod Berosa i Misturo; — u *Splitu* kod Volpića; — u *Korčuli* kod Zovottica; — u *Makarskoj* kod Pojanića i u svih boljih ljekarnah iliti Specijaljah.

Oglas.

Kod podpisanih ima na prodaju u velikoj množini

Sicilijanskog

Sumpora Floristele

(Zolfo Floristella di Sicilia)

sameljena najčičeće vrsti za posipanje Treja na malo i na veliko

uz najpovoljniju cionu.

Federico gm. Pasquale Pugliesi & C.
u TRSTU

Via di Vienna vicino all' Hotel Europa.

NOVA SLIKA.

Izšla je u Beču velika i umjetnički izrađena slika

Srbah vojskovođa

u *srbsko-turskom ratu.*

Milan M. Obronović IV.
Nikola I. Petrović-Njegoš.

Generali: M. G. Čermejev, Ranko Ahmpić, Franjo Zah i Keeta S. Prečić. — Voivode: Petar Vuketić, Božo Petrović, Hija Pliemac i Mašo Vrbica. — Obrštri (potkovnici): Horvatović, Orešković, Ilija Čolak-Ančić, Teša Mikolčić, Valdemar Bakar, Milejak Lešjanin. — Oberhajinmani (podpukovnici): Savo Gruić, Visković, Kosta Buciavić, Braja Miković. Major Pala Putnik i arhimandrit M. Dučić.

Slika ima 22 verzuo po fotografijama izrađena lika, sa grbom Srbije i Crne Gore.

Slika je litografisao A. SUBERT.
Slika je 63 centimetara visoka a 90 centim. široka.

Ciema je slika f. 1 20 nrč.

Naručine se šalju na ova adresa:

P. Janković,

Wien, VIII. Plariratsgasse N. 38.

Novci se šalju u plaćenom pismu, ili po poštanskoj naputnici; kome je lakše, neka na *Korrespondenz-karri* javi, pa će ona se per *Nachtbriefe* poslati.

Preprodavci, koji za gotov novac naručje namoje 10 komadah dobivaju komad po 1 for. i franco pošiljanje.

Ciema ove velike i umjetnički izrađene slike tako je malena, da ju vrlo nabaviti može. Bez ove slike nebi trebala da bude ni jedna obitelj, koja se interesuje za rat Srbije i Crne Gore sa turskom carevinom.